

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
проф. О.В. Власенко

О.В. Власенко

«30» 05 2019 р.

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

з підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я,

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 222 Медицина, 229 Громадське здоров'я,

(код і найменування спеціальності)

мова навчання українська, російська, англійська

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

ОЧЕРЕДЬКО О.М.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

СЕРГЕТА І.В.

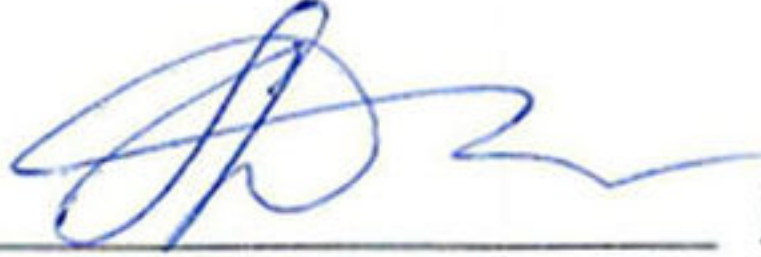
ГЕРМАНЮК Т.А.

КРЕКОТЕНЬ О.М.

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я.

Схвалено вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Протокол від « 30 » 05 2019 р. № 10

Вчений секретар (Серебреннікова О.А.)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медицина» складена відповідно до освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова на третьому (освітньо- науковому) рівні галузі знань _____

22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності _____ 222 Медицина

(код і найменування спеціальності)

(код і найменування спеціалізації)

Опис навчальної дисципліни (анотація) Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Аспіранту винесені питання диференційної діагностики та найновітніші наукові дані щодо найбільш поширених захворювань, а саме, органів дихання, захворювань системи кровообігу, системи кровотворення, ендокринної патології, захворювань органів травлення, органів сечової системи, з наданням невідкладної допомоги при основних невідкладних станах в розрізі вищевказаних напрямків та диспансерний нагляд. Дисципліна викладається 300 годин, з них 90 годин практичних занять, 120 годин медичної та педагогічної підготовки і 90 годин самостійної роботи.

Статус навчальної дисципліни: вибіркова

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фактори та умови соціального середовища, що впливають на здоров'я людини.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медицина» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на III рівні вищої освіти, а також дисциплін: Історія філософії, як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря: термінологічний аспект, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень, з якими інтегрується програма внутрішньої медицини. У свою чергу, «Соціальна медицина» формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін терапевтичного профілю (Внутрішні хвороби, Кардіологія, Ревматологія, Фтизіатрія, Гастроентерологія, ендокринологія, Загальна практика-сімейна медицина, Побічна дія ліків, Клінічна фармакологія, Клінічна біохімія та мікробіологія, Клінічна морфологія,) та теоретичного (Нормальна анатомія, Патологічна анатомія, Фізіологія, Патологічна фізіологія, Фармакологія, Мікробіологія, Гістологія).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “соціальна медицина” є розробка та наукове обґрунтування соціальних, медичних, і економічних заходів щодо забезпечення оптимального рівня здоров'я населення і його активного довголіття.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «соціальна медицина» є оволодіння знаннями та навичками щодо:

- вивчення стану здоров'я населення та процесів його відтворення;
- визначення медичної та соціально-економічної значимості хвороби, її місце в структурі патології населення;
- вивчення закономірностей поширення хвороб в часі (за роками, місяцями тощо), на різних територіях та серед різних груп населення (вікових, статевих, професійних тощо);
- виявлення причин та умов, що визначають поширеність хвороб;
- розробки рекомендацій, щодо оптимізації профілактики;
- розробки напрямків оздоровлення населення та визначення принципів системи охорони здоров'я, його теоретичних та організаційних основ;
- аналізу діяльності органів та закладів охорони здоров'я, створення їх раціональних структур і наукове обґрунтування найбільш доцільних форм організації роботи, проведення реформування та реструктуризації.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у освітньо-науковій програмі).

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії **компетентностей**:

– *інтегральні*:

–Здатність до підвищення професійної кваліфікації

–Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї

–Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

– *загальні*:

- Взаємодія (робота в команді дослідників по збору, аналізу та інтерпретації отриманих даних).

- Здатність працювати в міждисциплінарній команді (узагальнення, інтерпретація та презентація статистичних даних в наглядний зрозумілий спосіб)

- Здатність застосовувати знання на практиці

- Прийняття рішень (на базі узагальнення експертних, статистичних, методологічних обґрунтувань).

- *спеціальні (фахові, предметні)*

- Дослідницькі навички і уміння (збір інформації згідно гіпотези та дизайну, статистичні методи узагальнення даних та презентації висновків)

- Розробка напрямків оздоровлення населення та визначення принципів системи охорони здоров'я

- Аналіз діяльності закладів охорони здоров'я, створення їх раціональних структур і наукове обґрунтування найбільш доцільних форм організації роботи, проведення реформування та реструктуризації

- Створення різнострокових прогнозів та планів розвитку системи охорони здоров'я з метою проведення цілеспрямованих заходів щодо підтримання належного рівня здоров'я населення

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

Результати навчання:

Програмні результати навчання (РН):

РН1 Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації

- RH2 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій
- RH3 Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формувати питання та визначати шляхи їх рішення
- RH4 Формувати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження
- RH5 Розробляти дизайн та план наукового дослідження
- RH6 Виконувати оригінальне наукове дослідження
- RH7 Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників
- RH8 Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності
- RH9 Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження
- RH10 Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство
- RH11 Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій
- RH12 Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері
- RH13 Організовувати освітній процес
- RH14 Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення
- RH15 Організовувати роботу колективу (студентів, колег, міждисциплінарної команди)
- RH16 Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- RH17 Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна. Результати навчання для дисципліни.

Знання: закономірностей виникнення, поширення та припинення хвороб людини і розробки методів профілактики та боротьби з ними

Уміння: аналізувати діяльність лікувально-профілактичних закладів і оцінювати якість медичної допомоги

Навички: ведення облікової та звітної документації

Здатності: розробляти на науково обґрунтовувати соціальні, медичні і економічні заходи щодо забезпечення оптимального рівня здоров'я населення і його активного довголіття

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 300 годин, 10 кредитів ЄКТС.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем		Кількіст ь годин									
		денн а фор ма					заочна форма				

ус ьо			у тому числі				ус ьо	у тому числі				
	л	п	ла	і	м	с.		л	п	л	ін	с.

[illegible]

сті населення України													
Тема 7. Інвалідність	2		2										
Тема 8. Фізичний розвиток	2		2										
Тема 9. Медико- соціальні аспекти найважливі ших захворювань	7		2				5						
Тема 10. Основи організації лікувально профілактичної допомоги	17		2				15						
Тема 11. Основи організації лікувально- профілактичного забезпечення дорослого населення	12		2			10							
Тема 12. Організація амбулаторно- поліклінічної допомоги	12		2			10							
Тема 13. Організація стаціонарної допомоги населенню	12		2			10							
Тема 14. Організація первинної медико- санітарної допомоги на	12		2			10							

засадах сімейної медицини													
Тема 15. Організація медичного забезпечення потерпілих від	12		2			10							

аварії на АЕС													
Тема 16. Організація екстреної та невідкладної допомоги	12		2			10							
Тема 17. Організація медичної допомоги населенню літнього віку	12		2			10							
Тема 18. Організація лікувально-профілактичної допомоги працюючим на промислових підприємствах	2		2										
Тема 19. Медичне страхування	7		2				5						
Тема 20. Страхова медицина в економічно розвинених країнах світу	2		2										
Тема 21. Охорона здоров'я матері та дитини (медико-соціальні аспекти)	12		2				10						
Тема 22. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги	12		2			10							
Тема 23. Організація медичної допомоги дітям	12		2			10							
Тема 24. Аналіз діяльності лікувально-профілактичних	12		2				10						

закладів і оцінка якості медичної допомоги													
Тема 25. Облік і звітність, показники діяльності, їх оцінка	12		2			5							
Тема 26. Методика оцінки якості медичної допомоги	12		2			5							
Тема 27. Організація медичної експертизи працездатності	22		2			10	10						
Тема 28. Організація стоматологічної допомоги населенню	12		2			10							

Тема 29. Організація санітарно-епідеміологічної служби	7		2			5							
Тема 30. Економіка охорони здоров'я	7		2			5							
Тема 31. Ціноутворення медичних послуг	2		2										
Тема 32. Ринок медичних послуг	2		2										
Тема 33. Система охорони здоров'я в деяких економічно розвинених зарубіжних країнах (Сполучені Штати Америки, Європейські	7		2			5							

[illegible]

Тема 43. Комплексний підхід, щодо удосконалення управління	2		2										
Тема 44. Особливості реформування системи охорони здоров'я в Україні	2		2										
Тема 45.Організація та зміст роботи лікарні	2		2										
сестринського догляду													
Усього годин	3 0 0		9 0			1 2 0	9 0						

4. Теми лекцій

№ з / п	Назва теми	Кількіст ь годин
1		
2		
3		
4		
5		

5. Теми семінарських занять

№ з / п	Назва теми	Кількі сть годи н

6. Теми практичних занять

№ з / п	Назва теми	Кількіст ь годин

п		
1	Соціальна медицина, як наука про суспільне здоров'я та охорону здоров'я	2
2	Теоретичні основи соціальної медицини.	2
3	Здоров'я населення (чинники, що обумовлюють здоров'я, методи вивчення, закономірності основних показників)	2
4	Медико-соціальні проблеми демографічних процесів. Демографічна ситуація в Україні та сучасному світі.	2
5	Методика вивчення захворюваності (загальної, з тимчасовою втратою працездатності)	2
6	Загальні тенденції захворюваності населення України	2
7	Інвалідність	2
8	Фізичний розвиток	2
9	Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань	2
10	Основи організації лікувально-профілактичної допомоги	2
11	Основи організації лікувально-профілактичного забезпечення дорослого населення	2
12	Організація амбулаторно-поліклінічної допомоги	2
13	Організація стаціонарної допомоги населенню	2
14	Організація первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини	2
15	Організація медичного забезпечення потерпілих від аварії на АЕС	2
16	Організація екстреної та невідкладної допомоги	2
17	Організація медичної допомоги населенню літнього віку	2
18	Організація лікувально-профілактичної допомоги працюючим на промислових підприємствах	2
19	Медичне страхування	2
20	Страхова медицина в економічно розвинених країнах світу	2
21	Охорона здоров'я матері та дитини (медико-соціальні аспекти)	2
22	Організація акушерсько-гінекологічної допомоги	2
23	Організація медичної допомоги дітям	2

24	Аналіз діяльності лікувально-профілактичних закладів і оцінка якості медичної допомоги	2
25	Облік і звітність, показники діяльності, їх оцінка	2
26	Методика оцінки якості медичної допомоги	2
27	Організація медичної експертизи працездатності	2
28	Організація стоматологічної допомоги населенню	2

8		
2 9	Організація санітарно-епідеміологічної служби	2
3 0	Економіка охорони здоров'я	2
3 1	Ціноутворення медичних послуг	2
3 2	Ринок медичних послуг	2
3 3	Система охорони здоров'я в деяких економічно розвинених зарубіжних країнах (Сполучені Штати Америки, Європейські країни, Велика Британія)	2
3 4	Всесвітня організація охорони здоров'я її роль у вирішенні проблем здоров'я населення	2
3 5	Міжнародна класифікація хвороб X перегляду	2
3 6	Проблеми медичної етики та деонтології	2
3 7	Управління системою охорони здоров'я	2
3 8	Управління медичною справою (медико-санітарною допомогою, охороною здоров'я) в Україні	2
3 9	Теорія управлінських систем	2
4 0	Функції управління	2
4 1	Технологічно-функціональні фази процесу управління	2
4 2	Менеджер в системі охорони здоров'я	2
4 3	Комплексний підхід, щодо удосконалення управління	2
4 4	Особливості реформування системи охорони здоров'я в Україні	2
4 5	Організація та зміст роботи лікарні сестринського догляду	2
	Всього	90

7. Теми лабораторних занять

№ з / п	Назва теми	Кількіст ь годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з	Назва теми	Кількіст ь годин
3		

/		
п		
1	Соціальна медицина, як наука про суспільне здоров'я та охорону здоров'я	2
2	Теоретичні основи соціальної медицини.	2
3	Здоров'я населення	10
4	Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань	5
5	Основи організації лікувально-профілактичної допомоги	15
6	Медичне страхування	5
7	Охорона здоров'я матері та дитини (медико-соціальні аспекти)	10
8	Організація медичної експертизи працездатності	10
9	Аналіз діяльності лікувально-профілактичних закладів і оцінка якості медичної допомоги	10
10	Організація санітарно-епідеміологічної служби	5
11	Економіка охорони здоров'я	5
12	Система охорони здоров'я в деяких економічно розвинених зарубіжних країнах (Сполучені Штати Америки, Європейські країни, Велика Британія)	5

13	Всесвітня організація охорони здоров'я її роль у вирішенні проблем здоров'я населення	2
14	Проблеми медичної етики та деонтології	4
	Всього	90

9. Індивідуальні завдання _____

10. Медична та педагогічна практика

№ з / п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація лікувально-профілактичної допомоги дорослому населенню	10
2	Організація амбулаторно-поліклінічної допомоги населенню	10
3	Організація стаціонарної допомоги населенню	10
4	Організація первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини	10
5	Організація медичного забезпечення потерпілих від аварії на АЕС	10
6	Організація екстреної та невідкладної допомоги	10
7	Організація медичної допомоги населенню літнього віку	10
8	Організація акушерсько-гінекологічної допомоги	10
9	Організація медичної допомоги дітям	10
10	Облік і звітність, показники діяльності, їх оцінка, оцінка якості медичної допомоги	10
11	Організація медичної експертизи працездатності	10
1	Організація стоматологічної допомоги населенню	10

2		
	Всього	120

11. Методи навчання: лекції (аудиторні, дистанційні), розбір та самостійне вирішення кейсів

12. Методи контролю: усне та письмове опитування, оцінювання ситуаційних задач

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання оцінка з дисципліни (іспит) аспіранта складається з суми балів поточного контролю та балів, отриманих за іспит.

14. Форма поточного контролю успішності навчання: сума балів поточного контролю визначається на основі оцінок поточної навчальної діяльності аспіранта із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

Критерії оцінювання кожної теми:

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст теми заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли аспірант знає зміст теми заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту теми заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні іспиту.

Критерії оцінювання під час проведення іспиту:

Оцінка "відмінно" (80-71) виставляється у випадку, коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання відповів на всі поставлені екзаменаторами запитання з дисципліни у повному обсязі, може проілюструвати відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих несуттєвих неточностей.

Оцінка "добре" (70-61) виставляється за умови, коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання добре відповідає і добре розуміє всі поставлені екзаменаторами запитання з дисципліни, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих допущених помилок.

Оцінка "задовільно" (60-50) ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту поставлених екзаменаторами під час співбесіди запитань, виконав отримане завдання і продемонстрував задовільний рівень розуміння та вмінь. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує

практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням кількості допущених помилок.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Розрахунок рейтингових балів

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком та Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим контролем, прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

15. Інструкція оцінювання іспитів та диференційних заліків згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 р. (в основних положеннях з організації навчального процесу).

Підсумковий контроль є іспитом, що проводиться згідно розкладу іспитів. Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант під час іспиту, складає 80.-Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Оцінка за іспит відповідає шкалі: оцінка «5» - 80-71 бал, оцінка «4» - 70-61 бал, оцінка «3» - 60-50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня арифметична оцінка переводиться у бали згідно 120-бальної шкали.

Отримані бали за поточну успішність та іспит додаються і визначають оцінку з дисципліни. Ця сума відповідає фіксованій шкалі оцінок: оцінка «5» 200-180 балів, оцінка «4» - 179-160 балів, оцінка «3» 159-122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для іспиту
180-200	A	Відмінно
170-179,99	B	Добре
160-169,99	C	
141-159,99	D	Задовільно
122-140,99	E	
	F X	Незадовільно, з можливістю повторного складання
	X	Незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

16. Методичне забезпечення

1. презентації
2. журнальні статті
3. монографії
4. ситуаційні завдання для самостійної роботи
5. задачі

16. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Методи соціальної медицини /Під заг.ред. О.М. Очередька, О.Г. Процек. – Вінниця: Тезис, 2007.- 410с
2. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / Під. заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 680с.
3. Диспансеризація в діяльності лікаря та медичного закладу: навчальний посібник / О. М. кречотень, Г. С. Черешнюк. – Вінниця: Нілан ЛДТ, 2014. – 276с.
4. Правове забезпечення процесу оформлення лікарем основної обліково-звітної документації медичного закладу: навчальний посібник / За ред. Руденя В. В. – Львів, 2010. – 630с.
5. Стратегічні цільові орієнтири нової Європейської політики «Здоров'я 2020» та шляхи її досягнення в Україні / В. Ф. Москаленко, Т. С. Грузєва, Л. І. Галієнко, Г. В. Іншакова. – Харків, 2013. – С. 125-137
6. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України, 2015 рік / за ред. Шафранського В. В.; МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». – Київ, 2016. – 452 с.
7. Біостатистика / підручник за заг.ред В.Ф.Москаленка. – К.: Книга плюс, 2009.– 184 с.
8. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. нав. закладів / В.Ф. Москаленко, О.П. Гульчій, Т.С. Грузєва, [та ін.]. – К.:ВД «Авіцена», 2012. – 560 с.: іл.
9. Економіка охорони здоров'я: підручник / В.Ф. Москаленко, О.П. Гульчій, В.В. Таран та ін.; під ред. В.Ф. Москаленка. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 288 с.
10. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я / за ред В.Ф. Москаленка, В.Г. Бардова, О.П. Яворовського. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 200 с.
11. Лехан В.М., Вороненко Ю.В.та ін. Епідеміологічні методи вивчення неінфекційних захворювань (для ВМНЗ III - IV рівнів акредитації). Дніпропетровськ, Київ.- 2004.
12. Москаленко В.Ф. Принципи побудови оптимальної системи охорони здоров'я: український контекст. Монографія. – К.: „Книга плюс”, 2008. – 320с.
13. Москаленко В.Ф., Грузєва Т.С., Іншакова Г.В. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня. – Контраст, 2006.– 296 с.
14. Мочерный С.В., Некрасова В.В. Основы организации предпринимательской деятельности: учебник для вузов./ Под общ. ред. проф. С.В.Мочерного. – М.: «Приор – издат», 2004. – 544 с.
15. Медик В.А., Юрьев В.К. Общественное здоровье и здравоохранение: учебник / В.А. Медик, В.К. Юрьев. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ГЕОТАР-Медицина, 2012. – 608 с.
16. Салтман Р.Б., Дж. Фигейрас Реформы системы здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий: Пер. с англ. – М.: Геотар Медицина, 2000. – 432с.
17. Экономика здравоохранения: учебник / В.Ф. Москаленко, В.В. Таран, О.П. Гульчий [и др.]; под ред. В.Ф. Москаленко. – Винниця: Нова Книга, 2010. – 144 с.
18. Экономика здравоохранения / И.М. Шейман, С.В. Шишкин, М.Г. Колосницина; под. ред. Колоснициной М.Г., Шеймана И.М., Шишкина С.В. / Издатель: Высшая школа Экономики, 2009. – 480 с.
19. Health economics: textbook / V. Moskalenko,V. Taran, O. Hulchiy [at al]; ed. by V. Moskalenko. – Vinnytsia: Nova Knyga, 2010 . – 112 p.

Допоміжна

1. Mark Woodward (Third Edition) Epidemiology Study Design and Data Analysis, 2014
2. Fisher, R.A., Yates, F. Statistical tables for biological, agricultural and medical research, 6th ed., Longman Group Ltd., London, 2006
3. L loid, E., Ledermann. Handbook of applicable mathematics. Vol. VI: Statistics Part B, John Wiley & sons, New York, 1984.
4. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підруч. К.: Лібра, 2002. – 712 с.
5. Зюзін В.О., А.В.Костріков, В.Л.Філатов Статистичні методи в медицині та охороні здоров'я. Полтава. 2002.

6. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе, 2005 г. Действия общественного здравоохранения в целях улучшения здоровья детей и всего населения. – Копенгаген: ЕРБ ВОЗ.–2006.- 168 с.
7. Досвід виконання Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки / За ред. Ю.В.Поляченка, В.М.Пономаренка. – К.: 2006. – 240 с.
8. Европейская база данных «Здоровье для всех». Копенгаген: ЕРБ ВОЗ. – 2013 г. // <http://www.euro.who.inf>
9. Здравоохранение и расширение Европейского Союза. Редакторы Мартин Мак-Ки, Лаура Мак-Лехоз, Эллен Нолт – Европейская обсерватория по системе и политике здравоохранения. 2006.– 291 с.
10. Каминская Т.М. Рынок медицинских услуг: Опыт теоретико-институционального анализа. – Х.: ИПП «Контраст», 2006. – 296 с.
11. Кэмпбелл Р. Макконнел, Стэнли Л. Брю. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер. с англ. 11- го изд. – К., Ха Гар-Демос, 1998. – 785 с.
12. Лехан В.М., Іпатов А.В., Борвінко Е.В., Крячкова Л.В., Заков О.Л. Організація роботи лікаря загальної практики (сімейного лікаря). – Д.: АРТ-ПРЕС, 2002. – 370 с.
13. Основні шляхи подальшого розвитку системи охорони здоров'я в Україні / Під заг. ред.. В.М.Лехан, В.М.Рудого. – К., Вид-во Раєвського, 2005. – 168 с.
14. Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ. Обновление 2005 г. Европейская серия по достижению здоровья для всех, №7. – Копенгаген: ЕРБ ВОЗ, 2005. – 99 с.
15. Репродуктивне здоров'я: медико-соціальні проблеми / За ред. В.М.Лобаса, Г.О.Слабкого. – Донецьк: Либідь, 2004. – 146 с.
16. Решетников А.В. Социология медицины. Москва. Медицина. – 2002. – 976 с.
17. Сімейна медицина. Книга I «Організаційні основи сімейної медицини / За ред. В.Ф.Москаленка, О.М.Гиріної. Підручник, К.: «Медицина», 2007. – 392 с.
18. Усовершенствованные системы здравоохранения спасают жизни. Основы Европейской стратегии ВОЗ по развитию систем здравоохранения. – Копенгаген: ЕРБ ВОЗ, 2006. – 15 с.
19. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2009 р. –К., 2010. – 447 с.
20. Методи соціальної медицини /Під заг.ред. О.М. Очередыка, О.Г. Процек. – Вінниця: Тезис, 2007.- 410сFisher, R.A., Yates, F. Statistical tables for biological, agricultural and medical research, 6th ed., Longman Group Ltd., London, 2006
21. Lloid, E., Ledermann. Handbook of applicable mathematics. Vol. VI: Statistics Part B, John Wiley&sons, New York, 1984.
22. Walsh J.E. (2003). Handbook of Nonparametric Statistics, vol. III, V an Nostrand, Princeton, N.J.
23. Noether G.E. (2005). Elements of Nonparametric Statistics, New York: Wiley.
24. Холлендер М., Вульф Д. Непараметрические методы статистики. - М.: Финансы и статистика, 1983. - 518с.
25. Lehmann E.L. (2007). Nonparametrics: Statistical Methods Based on Ranks. San Francisco: Holden-Day.
26. Большев Л.Н., Смирнов Н.В. Таблицы математической статистики. - М.: Наука, 1983. - 414 с.
27. Ликеш И., Ляга Й. Основные таблицы математической статистики. - М.: Финансы и статистика, 1985. - 356 с.
28. Wetherill G.B. (2000). Sequential Methods in Statistics, 2nd Ed., London, Chapman and Hall
29. Armitage P. (1999). Sequential Medical Trials, 2nd Ed., Oxford Blackwell
30. Sherman Folland, Alen C. Goodman, Miron Stano The economics of Health and Health Care – 4th edition, 2003
31. Theodore H. Tulchinsky, Elena A. Varavikova. The new public health. 2nd edition, 2009. Elsevier inc.

32. Arthur Haupt, Thomas Kane. Population handbook. 5th edition. 2004. Eleventh printing
33. Peter Zweifel, Friedrich Breyer, Mathias Kifmann. Health Economics (2-nd edition), 2009.
34. R. Bonita, R. Beaglehole, T. Kjellström. Basic epidemiology, 2nd edition. World Health Organization, 2006. 212p.
35. Nick Black, Reinhold Gruen. Understanding health services. Open university press, 2005. 243p. (p.141-190)
36. Valeria Lekhan, Volodomyr Rudly, Ellen Nolte. Health care system in transition: Ukraine Copenhagen, WHO Regional Office for Europe on behalf of the European Observatory on Health System and Policies, 2004. 128p.
37. Health systems, health. Wealth and societal well-being. Assessing the case for investing in health systems. Edited by Josep Figueras and Martin McKee. Open university press. 1st edition, 2012. 302p.
38. Robert B. Wallace. Public Health and preventive medicine. The McGraw-Hill Companies, Inc. 15th edition, 2008. 1367 p.
39. Ceri J. Phillips Health Economics. An Introduction for health professionals, 2005, p. 158
40. A. Haupt, T. Kane. Population handbook. 5th edition. 2004. Eleventh printing
41. R. B. Wallace. Public Health and preventive medicine. The McGraw-Hill Companies, Inc. 15th edition, 2008. 1367 p.
42. Encyclopedia of population, edited by P. Demeny, G. McNiccol, 2003, 1040 p.
43. G. Mooney. Economics, medicine and health care. 3d edition. 2003, 147 p.
44. Public Health for the 21st Century. New Perspectives on policy, participation and practice, 2nd edition. Editors: J. Orme, J. Powell, P. Taylor, M. Grey. Open University Press, 2003, 401p.
45. World Health Statistics, 2010. World Health Organization, 177 p.
46. R. Beaglehole. Global Public Health: A new era. Oxford University Press, 2003, 284 p.
47. B. McPake, L. Kumaranayake, Ch. Normand. Health Economics, An International Perspective. Taylor & Francis e-Library, 2005, 260 p.
48. Kalua, F.A., Awotedu, A., Kamwanja, L.A. and J.D.K. Saka (eds). 2009. Science, Technology and Innovation for Public Health in Africa. Monograph, NEPAD Office of Science and Technology, Pretoria, Republic of South Africa. 203p.
49. M. J. Lewis, K. L. MacPherson. Public Health in Asia and the Pacific Historical and comparative perspectives, 2008, 320p.
50. G. L. Albrecht, R. Fitzpatrick, Susan C. Scrimshaw. Handbook of social studies of health and medicine. Sage publications, 2000, 545 p.
51. Joumard, I., C. André and C. Nicq (2010), "Health Care Systems: Efficiency and Institutions", OECD Economics Department Working Paper, No. 769, OECD, Paris.
52. Joumard, I., C. André, C. Nicq and O. Chatal (2008), "Health Status Determinants: Lifestyle, Environment, Health Care Resources and Efficiency", OECD Economics Department Working Papers, No. 627, OECD, Paris.
53. Joumard, I., P. Hoeller, C. André and C. Nicq (2010), Health Care Systems: Efficiency and Policy Settings, OECD, Paris.
54. OECD (2009), Achieving Better Value for Money in Health Care, OECD Health Policy Studies.
55. OECD (2009), Health at a Glance, OECD, Paris. Oliveira Martins, J. and C. de la Maisonnette (2006), "The Drivers of Public Expenditure on Health and Long-Term Care: an Integrated Approach", OECD Economic Studies, No. 43/2, OECD, Paris.
56. Paris, V., M. Devaux and L. Wei (2010), "Health Systems Institutional Characteristics: a Survey of 29 OECD Countries", OECD Health Working Paper, No. 50, OECD, Paris

17. Інформаційні ресурси

Сайт кафедри соціальної медицини:

<https://sites.google.com/site/vinsocmed/>
https://sites.google.com/site/department_ofsocialmedicine/

1. Электронная версия бюллетеня «Население и общество» / Институт демографии Государственного университета — Высшей школы экономики // <http://demoscope.ru/weekly/2009/0377/index.php>
2. Improving Intergovernmental Fiscal Relations in Ukraine, 2008 // <http://go.worldbank.org/6C56QH4A70>
3. The Ukrainian health financing system and options for reform / By Valeria Lekhan, Volodymyr Rudyi, Sergey Shishkin: Health Systems Financing Programme WHO Regional Office for Europe, 2007. — 33 p. // <http://www.euro.who.int/document/e90754.pdf>
4. http://pidruchniki.ws/1640011637428/meditsina/sistema_ohoroni_zdorovya_ukrayini
5. <http://eyecenter.com.ua/direct/book/index.htm>
6. <http://library.vsmu.edu.ua>
7. <https://sites.google.com/site/vinsocmed/>
8. <http://www.who.int/ru/>
9. <http://www.worldbank.org/eca/russian/>
10. <http://www.unicef.org/ukraine/ukr/>
11. <http://www.publichealth.com.ua/>
12. <http://www.publichealth.org/>
13. <http://sph.washington.edu/>
14. <https://www.apha.org/> http://www.medscape.org/publichealth?src=mkmcmmr_driv_stan_mscpedu&impID=1109326